

**LR ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ŽUVININKYSTĖS SKYRIAUS VEDĖJOS
AGNĖS RAZMISLAVIČIŪTĖS-PALIONIENĖS
KOMANDIRUOTĖS Į HELSINKĮ (SUOMIJA)
ATASKAITA**

2019-09-06 Nr. 398-90

1. **Komandiruotės trukmė:** 2019 m. rugsėjo 4-5 d.
2. **Komandiruotės vieta:** Helsinkis, Suomija.
3. **Komandiruotės tikslas:** dalyvauti rugsėjo 4-5 d. vykusiame Baltijos jūros ES valstybių narių BALTIFISH forume ir aukšto lygio grupės (HLG) susitikime.
4. **Delegacijos sudėtis:** Agnė Razmislavičiūtė-Palionienė, Žuvininkystės skyriaus vedėja.

5. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:

Baltfish forumas

Baltfish forume dalyvavo NVO: Trust, WWF, Society on Nature Conservation, FishSec; Danijos (DK) priekrantės žvejų asociacija, SE žuvininkystės asociacija, SE gamintojų organizacija, Europos meškeriojų aliansas, BSAC; SE, DK, LV, LT, DE, PL.

Diskutuojant apie darbo planą 2019-2020 metams BSAC priminė, kad COM jau turi ungurių planų vykdymo vertinimą ir greitai metu turėtų išleisti ataskaitą apie ungurių valdymą – nori, kad šis klausimas atsirastų ir Baltfish darbo plane. Diskutuojant kitais klausimais NVO pastebėjo, kad žvejai ir mokslas nesidalina informacija – pvz. danų ir švedų žvejų naudojamos plūduriuojančios gaudyklės (angl. *push-up traps*) dabar buvo atrastos ir lietuvių ir šiuo metu išbandomos. Prašo žvejų keistis patirtimi – kai kurie įrankiai gali būti naudojami ir pritaikomi skirtingose žvejybose, todėl visada aktualu dalintis informacija.

Žvejybos galimybės Baltijos jūroje 2020 metams

COM – bendras poveikslas perspėjantis, nes dauguma išteklių ne tokioje geroje būklėje kaip norėtūsi. Vakarinė strimelė:

COM – išteklius yra žemiau B_{lim} rodiklio. Tokiu atveju Baltijos jūros daugiametis planas aiškus, o ir ICES pateikė labai geras ir aiškias rekomendacijas.

NVO kelia klausimą, kaip galima diskutuoti nedalyvaujant NO, kai ji lygiai taip pat atsakinga ir turi prisiimti pareigą saugoti išteklius. ICES įvertino, kad 0 tonų kvota leistų pasiekti išteklių būklę aukščiau B_{lim} iki 2022 metų (anksčiau to pasiekti tiesiog neįmanoma), tačiau COM nesilaiko ICES rekomendacijų dėl, jos (COM) teigimu, socio-ekonominių pasekmių.

Pramonė iškėlė klausimą, kodėl su menkėmis rytinėmis COM nesielgia taip, kaip su strimelėmis ir kodėl menkių atveju negalvoja apie socio-ekonominį aspektą. Juk menkių žvejyba jau nevyksta, tačiau jokių socio-ekonominių priemonių COM nesiūlo.

COM atsakė, kad situacija labai skiriasi rytinių menkių ir strimelių, kadangi menkėms net prie 0 tonų kvotos ICES negali pasakyti, kada išteklius atsigaus, tai įvyks greičiausiai tik po 2024 metų. Vadinasi, situacija drastiška ir priemonės, kurių šiais metais ėmėsi COM dėl menkių, yra tikrai proporcingos ir ne griežčiausios, kokios galėjo būti.

DE – jų supratimu, net prie 0 tonų kvotos neįmanoma pasiekti MSY kitais metais, vadinasi, BŽP reglamento siekis bet kokių atveju nebus įgyvendintas. NVO kitaip supranta MSY, mano, kad būtent su 0 tonų kvota MSY bus pasiektas jau kitais metais.

Centrinio baseino strimelė:

COM – rėmėsi MAP ir taikė atsargumą (MSY taškinę vertę (angl. *MSY point value*)).

BSAC – dėl šio išteklių pozicija daugiau mažiau vienoda tarp BSAC narių ir ji artima COM pasiūlymui, kitokios nuomonės yra mažuma.

NVO – mano, kad galima dar atsargiau elgtis, ypač įvertinant sąveiką šio išteklių su menkių

Sutrumpinimai: NVO – nevyriausybės organizacijos; DK – Danija; SE – Švedija; LV – Latvija; LT – Lietuva; DE – Vokietija; PL – Lenkija; BSAC – Baltijos jūros patariamoji taryba; COM – Europos Komisija; ICES – tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba; MAP – daugiametis išteklių valdymo planas; BŽP – bendroji žuvininkystės politika; MSY – didžiausias tausios žvejybos laimikis.

ištekliais. Siūlo ministrams taikyt mažesnę mirtingumo reikšmę.

Rytinė menkė:

COM – dėl skaičių dar analizuoja ir tikisi greitai pateikti siūlymą. Bet išnašos jau nurodo, kas bus – kvota bus tik priegaudai, be to, kadangi ICES sako, kad neršto metu žvejybos draudimai yra naudingi, 25-26 pakvadračiuose siūlomi visu neršto metu draudimai (gegužė-rugpjūtis). Išimtis pasyviems įrankiams priekrantėje. Taip pat siūlo uždrausti mėgėjų žvejybą 25-26 pakvadračiuose, kadangi ICES pateikė skaičius ir įvertino mėgėjiškos žvejybos įtaką ištekliams.

Pramonė pažymėjo, kad nerštas pasak mokslininkų vyksta ir 24 pakvadratyje, todėl reiktų uždaryti žvejybą visuose susijusiuose regionuose.

BSAC – situacija tikrai beviltiška, su tuo sutinka visi, nors konsensuso dėl šio ištekliu BSAC nepavyko rasti. Mažuma sutinka, kad kvota turėtų būti 0 tonų. Klausia, ar draudimas bus visiems ištekliams, įskaitant pelaginius (COM atsakė, kad taip). Jei nebus žvejybos, kaip reikės surinkti komercinės žvejybos duomenis ir vykdyti duomenų rinkimo programą. Net 0 tonų kvota nėra pakankama priemonė – būtinos kitos priemonės ir BSAC apie jas galvoja, pvz. pelaginių išteklių kvotos centriniame baseine turėtų būti mažinamos dar daugiau, kad menkėms padidintume maisto prieinamumą.

NVO – ICES kalba apie nulinę kvotą net ir priegaudai, o tai, kad COM kažką mąsto, o siūlymas rodo, kad COM ketina nustatyti kvotą priegaudai. Prašo paaiškinti, kuo COM remis siūlomus priegaudai skaičius ir kaip pagrįs, kad kvota reikalinga, kai ICES sako kitaip. COM atsakė, kad akivaizdu, kad iš esmės nėra žvejybos, kur nebūtų jokios menkių priegaudos, todėl nenustačius kvotos priegaudai turėtų būti visa žvejyba stabdoma.

DK – nori, kad 24 pakvadratys būtų atskirtas kaip atskiras.

Vakarinė menkė:

COM – 24 pakvadratyje kvota galės būti naudojama tik priegaudai. Analogiškai kaip rytinei menkei siūlomas žvejybos draudimas ir vakarinei menkei.

BSAC – reikia priimti ilgalaikį sprendimą dėl neršto laiko ir draudimo, nes dabar laikotarpiai ir sprendimai keičiami kasmet.

Šprotai:

COM – jei būtų pasirinkta aukštesnė MSY vertė, vis tiek mažinimas kvotos būtų labai panašus (22 proc. vietoj siūlomų 25 proc.).

BSAC – priminė, kad šis išteklius yra pasidalijamas su Rusija.

Aukšto lygio grupės (HLG) susitikimas

Pirm. įtraukė papildomą klausimą dėl Baltfish veiklos skaidrumo, kadangi gavo laišką iš NVO.

Kalbant apie darbų planą artimiausiems metams, siūlo teikti bendrą raštą apie ruonių situaciją. Rugsėjo pabaigoje planuojamas Baltfish ekspertų grupės susitikimas dėl EMFF Briuselyje, greičiausiai jis vyks darbo grupės dieną iš karto po darbo grupės susitikimo. Tame posėdyje visų pirma bus mėginama baigti rengti ekspertų grupės darbo reglamentą (angl. *Terms of Reference*).

Žvejybos galimybės Baltijos jūroje 2020 metams

SE, LT – išlyga visam pasiūlymui. LT nori išgirsti iš COM jau pristatant pasiūlymą apie priemones žvejams, kad jie išlauktų ir išgyventų dabartinę situaciją. Ypač svarbu, kad būtų kalbama ne tik apie patį kvotų pasiūlymą, bet apie paketą priemonių, kurių jau seniai prašome. PL – nori nuoseklumo ir ilgalaikio požiūrio.

Vakarinė strimelė:

DK – jų pačių analizė leistų šiek tiek didesnę kvotą, bet yra pasirengę diskutuoti apie tai plačiau.

DE – jų supratimu, net prie 0 tonų kvotos neįmanoma pasiekti MSY kitais metais, vadinasi, BŽP reglamento siekis bet koku atveju nebus įgyvendintas.

SE, LV – sunku suprasti, kaip galima siūlyti didesnę nei 0 tonų kvotą, kai mokslininkai aiškiai nurodo 0. LV, LT – nori paaiškinimo, kodėl taikomi skirtingi standartai vakarinių strimelių ir

Sutrumpinimai: NVO – nevyriausybinės organizacijos; DK – Danija; SE – Švedija; LV – Latvija; LT – Lietuva; DE – Vokietija; PL – Lenkija; FI – Suomija; BSAC – Baltijos jūros patariamoji taryba; COM – Europos Komisija; ICES – tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba; MAP – daugiamečių išteklių valdymo planas; BŽP – bendroji žuvininkystės politika; MSY – didžiausias tausios žvejybos laimikis; EMFF – Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.

rytinių menkių atvejais. LT – klausia, ar COM nepažeidžia BŽP reglamento ir įsipareigojimo siekti MSY iki 2020, jei neatsižvelgdami į ICES siūlymą siūlo kvotą, kuri akivaizdžiai neleis pasiekti BŽP tikslo. Tai svarbu ne tik diskusijai dėl šių išteklių, bet ir dėl kitų – jei pati COM pažeidžia BŽP, tai gali įtakoti mūsų pozicijas dėl kitų kvotų. SE – nemano, kad siūlymas yra teisėtas ir neprieštarauja MAP.

COM – tiesa, kad ICES siūlo po 0 rytinėms menkėms ir vakarinėms strimelėms, tačiau menkių situacija yra žymiai prastesnė. Dėl teisėtumo negali atsakyti, paklaus COM teisininkų.

Centrinio baseino strimelė:

Komentarų šiame etape nebuvo.

Rytinė menkė:

COM – tikėjosi, kad priegaudai kvotos pasiūlymą gaus iš ICES, tačiau taip nenutiko. Tikisi, kad papildomą dokumentą su skaičiais pateiks greitai, tačiau jau dabar aiškus COM siekis – jokios tikslinės žvejybos. Nors mėgėjiška žvejyba iki šiol nedarė didelio poveikio ištekliams, bet ICES sako, kad kvotos skyrimo pokyčiai situaciją mėgėjiškoje žvejyboje gali reikšmingai pakeisti, todėl taip pat siūloma drausti mėgėjišką žvejybą.

LV – pozicija jau išsakyta seniai ir negalės pritarti reglamentui be socio-ekonominių priemonių paketo. Pasiūlymas kelia daug klausimų: dėl kontrolės, dėl kitų žuvų rūšių žvejybos, ar menkė reikia išmesti, jei sugauni daugiau nei leidžiama, nustatant priegaudos kvotą svarbu ją leisti tokia, kokia yra reali, o ne mažesnė. Jau panaudojo pusės metų draudimui pinigus, jau nuo pavasario siūlo rasti analogiškus Brexit finansavimo sprendimus.

SE – žvejams svarbi kvota, bet šioje situacijoje palankia žiūri į COM pasiūlymą.

LT – šis išteklius šiais metais LT yra svarbiausias. Rašė laiškus komisarui ir kėlė klausimą ministrų taryboje, pristatė sektoriaus situaciją, nes ji dramatiška – nėra jokių verslo tęstinumo galimybių, persiorientavimo ar pasitraukimo iš verslo finansinių galimybių. Šiais metais klausimą pradėjome kelti anksti kaip niekada (pavasarij), kadangi situacija išskirtinė ir reikėjo ieškoti sprendimų. Žinome, kad siūlymus dėl socio-ekonominių priemonių teikė ir jų prašė tiek LT, tiek LV, tiek PL, tačiau nemato iš COM noro eiti į dialogą. Mūsų atveju kabame apie būsimus bankrotus. COM siūlė naudoti laikiną veiklos sustabdymą, tačiau jau sausio pirmą dieną ta priemonė nebegalės būti pritaikoma. Pats DG MARE generalinis direktorius pripažino, kad žvejyba nėra pagrindinis menkių išteklių būklės faktorius, todėl mes ir prašėme atitinkamai pateikti visų reikalingų priemonių paketą. Tačiau atrodo, kad einama lengviausiu keliu, kuris yra neatsakingas ir nepateisinamas prieš žvejus, kurie dėl tokių sprendimų bankrutuos, ir jų šeimas. Palaiko LV, kad reikia noro ir tada galimybių galima rasti, kaip buvo padaryta su Brexit. Vakarinės strimelės atveju COM pirmumą teikia socio-ekonominiam poveikiui ir todėl nemažina kvotos kaip siūlo ICES, o šiuo atveju socio-ekonominio poveikio ji nemini – tai nenuoseklu. Pagaliau, reikia suprasti, kad dabar nebe menkių kvota yra svarbiausia, nes visi suprantame, kad menkių žvejybos kitais metais iš esmės nebus – dabar svarbiausia žvejai. COM privalo jau šiandien pradėti dialogą su šalimis ir ieškoti sprendimų, nes kitaip reglamentui mes negalėsime pritarti.

PL – džiaugiasi, kad neršto metu draudimai yra naudingi ir duoda teigiamą poveikį. Tai yra PL esminis išteklius, turėjo pasiūlymų ir minčių dėl socio-ekonominių aspektų ir labai norėtų apie juos pradėti diskutuoti.

EE – nepatinka situacija, akivaizdu, kad kažką reikia daryti. Nori aiškumo dėl priegaudos. Palaiko LV ir LT, kad nelabai skiriasi vakarinės strimelės ir rytinės menkės situacija, todėl būtinas nuoseklumas.

DE – palaiko COM pasiūlymą. Palaiko LV ir LT, kad reikia ieškoti galimybių kaip su Brexit ir papildyti finansines galimybes Baltijos jūros situacijai spręsti. EMFF pinigus jau beveik visus paskirstė.

COM – nežino ir negali atsakyti, ar COM ką nors planuoja dėl ekonominių sprendinių. Bet pripažįsta, kad šiais metais šalys iš tikro pradėjo kelti šį klausimą labai anksti ir yra įsitikinęs, kad

Sutrumpinimai: NVO – nevyriausybinių organizacijų; DK – Danija; SE – Švedija; LV – Latvija; LT – Lietuva; DE – Vokietija; PL – Lenkija; FI – Suomija; BSAC – Baltijos jūros patariamoji taryba; COM – Europos Komisija; ICES – tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba; MAP – daugiamečių išteklių valdymo planas; BŽP – bendroji žuvininkystės politika; MSY – didžiausias tausios žvejybos laimikis; EMFF – Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.

COM ką nors atsakys. Dėl nuoseklumo – mano, kad siūlymas nuoseklus, kadangi rytinėms menkėms nesiūlo 0 tonų kvotos, siūlo priegaudos kvotą – žinoma, tai ne tas pats, kas tikslinė žvejyba vakarinėms strimelėms.

Vakarinė menkė:

DK – nesupranta draudimo laikotarpio grąžinimo ir netgi pailginimo. Šiuo aspektu kasmet keičiasi COM nuomonė. DE – nori, kad būtų naudojama taškinė MSY vertė, nemato pagrindo, kodėl tai neturėtų būti daroma. Nesupranta, kodėl draudimas pratęstas, kai mokslinio jokio pagrindo nėra. Meškeriotojams nori 5 vienetų per dieną.

SE – preliminariai teigiamai vertina pasiūlymą, o išnašas dar analizuoja.

LV – klausia, iš kur COM ištraukė šešias mylias, jie negali tokio skaičiaus rasti ir pagrįsti.

COM – ICES rekomendacijoje nėra siūlymo dėl draudimo, tačiau išteklių atsikūrimas yra žemas, o išteklius nėra labai besiskiriantis nuo rytinės menkės, todėl mano, kad draudimas taip pat duotų atitinkamą naudą kaip ir rytinės menkės atveju.

Lašišos:

EE – labai patinka pasiūlymas, ypač išnaša dėl Rygos įlankos.

LV – nepatinka mažinimas, nes nėra aišku, iš kur toks skaičius atsirado. Jei tai dėl galimai nedeklaruojamos žvejybos, tada nesutinka, nes nedeklaruojama žvejyba turi būti tvarkoma per kontrolę, o ne per verslines kvotas.

COM – patikino, kad mažinimas nesusijęs su nedeklaruojama žvejyba, bet su ICES rekomendacija, kuri sako, kad neabejotinai kvota negali didėti, o tam tikri papildomi suvaržymai taip pat būti sveikintini.

Pirm. (FI) – apibendrina, kad visi supratome, kokia rimta situacija šiais metais dėl daugumos išteklių, ypač dėl menkių. Pirm. paprašė šalių dėl ekonominių priemonių siūlymus pateikti Pirm. iki kitos savaitės pabaigos.

LT – pasiūlė *ad hoc* susitikimą daryti dėl galimų priemonių, kadangi VN siūlymus jau pateikė, tačiau negavo reakcijos iš COM ir nežino, kurie siūlymai ir sprendiniai COM nepriimtini, o kurie galimi svarstyti. Būtinai dialogas su COM, jei norim kažką realaus sukurti. LV, PL sutinka su LT pasiūlymu. Pirm. dėl susitikimo negali šiandien atsakyti, kadangi nėra COM atsakingų žmonių. Bet supranta situaciją ir sutinka su išreikštais nuogaistavimais.

Kiti klausimai

Dėl spalio ministrų tarybos FI girdi kalbas, kad ji gali būti vienos dienos (antradienį), bet jie kol kas iš savo komandos tokios informacijos patvirtinimo neturi, tuo labiau būtų keista, kad pirmadienis laisvas, o taryba antradienį (pastaba: tuo labiau, kad Baltfish planuojamas sekmadienį).

FI informavo apie savo darbus sąsajoje su pirmininkavimu ES Tarybai: dėl lašišų plano ICES darys seminarą, o FI vėliau grįš prie darbo; taip pat tęs darbą su EMFF, nes iki jų pirmininkavimo buvo tik dalinis bendrasis požiūris pasiektas; taip pat ir dėl kontrolės reglamento tęs darbus.

JBSFC (Jungtinė ES-Rusijos Baltijos jūros žvejybos komisija) – COM priminė, kad susitikimas bus Briuselyje rugsėjo 24-25 d., šiandien gavo laišką iš savo atstovybės Maskvoje prašant nukelti susitikimą į spalį, kadangi rusai negauna viešbučių Briuselyje. Todėl šiandien dar negali pasakyti, ar susitikimas įvyks kaip planuota, artimiausiu metu informuos apie sprendimus. Nepaisant neaiškumų dėl susitikimo datos, COM rengia pozicijos dokumentą.

EE – jau nusipirko bilietus, todėl labai nenorėtų, kad susitikimas būtų atšauktas. Svarbu susitikti ir pasiųsti stiprią žinią rusams apie savo sprendimus dėl menkių, rusai turėtų atitinkamai pasielgti.

LT – susitikimas su rusais reikalingas iki ministrų tarybos, kad matytume, kaip jie vertina išteklių būklę ir ką ketina daryti bei kaip reaguoja į COM siūlymus nežvejoti menkių.

COM – patikino, kad nauja data net ir techniškai beveik neįmanoma dėl reikalingo vertimo ir spec. susitikimo kambario. Dėl išteklių būklės techniniame lygmenyje Rusija palaiko COM vertinimą ir ketina sumažinti rytinių menkių kvotą 20 proc., dėl kitų išteklių kaip strimelės ir šprotai kol kas nieko nesakė apie savo ketinimus.

Sutrumpinimai: NVO – nevyriausybinės organizacijos; DK – Danija; SE – Švedija; LV – Latvija; LT – Lietuva; DE – Vokietija; PL – Lenkija; FI – Suomija; BSAC – Baltijos jūros patariamoji taryba; COM – Europos Komisija; ICES – tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba; MAP – daugiametis išteklių valdymo planas; BŽP – bendroji žuvininkystės politika; MSY – didžiausias tausios žvejybos laimikis; EMFF – Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.

Išvados ir siūlymai:

Pasikeista pirminėmis nuomonėmis dėl žvejybos galimybių Baltijos jūroje ateinančiais metais.

1. Kadangi COM iš esmės nereaguoja į raštus ir neatskleidžia, ar apskritai kažką siūlys žvejams kaip ekonominę priemonę dėl menkių situacijos (neoficialiai girdime, kad nieko neplanuoja), būtina inicijuoti patiems dar kartą pasitarimą tarp suinteresuotų šalių ir COM bei ET Pirmininkaujančios valstybės FI, siekiant kartu parengti būtinas priemones. Su COM neformaliai apie tai pakalbėjau Baltfish susitikimo metu, taip pat su FI, PL bei LV – susitikimas turi įvykti skubiai.
2. Siūlytina klausimą dėl socio-ekonominių priemonių būtinybės dar kartą kelti ministro ir Europos Komisijos komisaro, atsakingo už žuvininkystę (ar kitame auštame) lygyje.
3. Kadangi pirmą kartą kvotų reglamente bus siekiama sustabdyti ir mėgėjišką žvejybą jūroje, būtina užklausti Aplinkos ministerijos pozicijos dėl reglamento projekto (dėl abiejų menkių mėgėjiškos žvejybos ribojimo), taip pat suderinti poziciją su duomenų rinkimo programos vykdytojais Žuvininkystės tarnyba ir Klaipėdos universitetu (dėl draudimo metu galimai kilsiančių kontrolės ir duomenų rinkimo problemų).

Pastaba: PL žvejai svarsto streiko Briuselyje variantą.

Agnė Razmislavičiūtė-Palionienė